

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

ירמיה לט מ קנה

ויקחו את ירמיהו מחצר המטרה ויהני אתו אל גדליהו בן אחיקם
בן שפן להוציאהו אל הבית וישב בתוך העם : (טו) ואל ירמיהו
היה דבר יהוה בהיותו עצור בחצר המטרה לאמר : (טז) הלוך
ואמרת לעבד מלך הכושני לאמר כה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל הנני מבי מביא קרי את דברי אל העיר הזאת לרעה ולא
לטובה והיו לפניך ביום ההוא : (יז) והצלתיך ביום ההוא נאם
יהוה ולא תנתן ביד האנשים אשר אמה יגור מפניהם : (יח) כי
מלש אמלטה ובחרב לא אפול והיתה לה נפשק לשלל כי בטחת
בי נאם יהוה :

מ (א) הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת יהוה אחר ושלח אתו
נבואראדן רב טבחים מן הרכה בקחתו אתו והוא אסור באזקים

כחך

ר ש י

שדות לעבדם כל יגינה לשון חפירה חפושין זלעז , (הוא ח פאסער ,
A foiser לו גראזן) : (יג) רבי • כמו שרי : (יד) א גדליהו בן אחיקם •
שכל אל הכשדים ע"פ ירמיה ונשכלדה העיר מינהו שליט בנשארם שם •
(טו) והיו לפניך ביום ההוא • והיו הדברים לפניך שחרה אוחם מתקיימים :
(יז) ציד האנשים • ציד הכשדים :

מ (א) הדבר אשר היה • מה שנא' בסוף הענין (מה) ויהי מקץ עשרת
ימים ויהי דבר ה' וגומר אלה שכתב תחלה על מה נאמר לו ומדרש אגדה
נארכה רבתי מה היה הדבר ושונה אל גדליהו אמר לו או את נחות עמהן
ואנח

מכלל יוסי

ואמר נחשתים , זלשן שנים , לפי ששנים אותם לשני הרגלים • לביא • כמו להניא , וכן
(דברי הימים ב' ל"ח) • מהחל התרומה לביא בית ה' • (ח) ואח בית העם • כמו נמי העם
דרך כלל • (ט) נבואראדן • מלה חדא , וכן כל נבוכדנצר ונב כדנצר מלה חדא • (י) ויגבים •
שדות , וכן נקראו עובדי השדות ויגבים , לכורמים וליוגבים (מלכים ב' כ"ה) , וכן תרגם
יונתן : למחוי פלסין נקלין ונכרמין • (יב) מאומה רע • בא הוי"ש בדגש נמלה זעירא ,
בנא עליה מלה מעליל , רובה לומר שום רע בעולם לא תעשה לוי • כי אם , אם כמובל קרי •
(יג) ובבושובן • בנ"ז זעירא , והוא אחד משלשה נטוין זעירין • רבי מלך בבל • כמו על
כל רב ביתו (אסתר א') • (יד) להוציאהו אל הבית • אל הבית שהיה שם גדליהו , וכן
עשה • וישב בתוך העם • הוא מה שאמר בסוף הענין : וישב אותו בתוך העם • (טז) הנני
מבי • חסר אל"ף למ"ד הטעל • (יח) לשלל • לרוח , כלומר כאלו שללת אותה •
מ (א) באזקים • האל"ף נחה , והיא נוספת , וכן האזיקים , וענינו טבעות כנלים
שיאסרו

ירמיה מ

בְּחוּךְ כָּל־גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה הַמְּנֻלִים בְּבִלְהָ : (כ) וַיִּקַּח רַב־יָבִי
וַטְּבָחִים לִירְמִיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דַּבֵּר אַחַד־הָרַעָה הַזֹּאת
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה : (ג) וַיָּבֵא וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר דַּבֵּר בִּירְחֻמָּאָהֶם
לֵיהוָה וְלֹא שָׁמְעוּם בְּקוֹלוֹ וַהֲיָה לָכֶם דַּבֵּר הַדָּבָר ק' הַזֶּה : (ד) וַעֲתָה
הִנֵּה פִתַּחְתִּיךָ הַיּוֹם מִן־דְּהָאֻקִים אֲשֶׁר עַל־יְדֶיךָ אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ
לָבוֹא אֵתִי בְּבָר בֹּא וְאִשִּׁים אֶת־עֵינַי עָלֶיךָ וְאִם־רָע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא
אֵתִי בְּבָר חֲדָל רְאֵה כִּרְהָאֲרִץ לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
לָלֶכֶת שָׁמָּה לָךְ : (ה) וְעוֹדֵנִי לֹא יָשׁוּב וְשׁוֹב אֶגְדֹּלְיָה בֵּן־אַחִיקָם
בֵּן־שָׁפָן אֲשֶׁר הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעָרֵי יְהוּדָה וְיָשֵׁב אִתּוֹ בְּחוּךְ הָעָם
אוֹ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת לָךְ וַיִּתֵּן לּוֹ רַב־טְּבָחִים אֲרָחָה
וַיִּמְשָׁאֵת וַיִּשְׁלַחֵהוּ : (ו) וַיָּבֵא יְרִמְיָהוּ אֶגְדֹּלְיָה בֵּן־אַחִיקָם הַמְּצַפְתָּה

וישב

ר ש י

וְאִנִּי מַסּוּבֵר הֵכָא אִו אֵת סוּבֵר הֵכָא וְאִנִּי נְחוּת עִמּוֹהֵן אִמֵּר אִין אִנִּי נְחוּת
עִמּוֹהֵן־מָה אִנִּי מַהֲנִי לְהוֹן חֵלָא יְחוּת בְּרִייהוֹן עִמּוֹהֵן דְּסַגִּין הוּא מוֹכֵי לְהוֹן :
מִן הַרְמָה • שְׁהִים גּוֹלָה מַעֲנִינוּ עִמּוֹהֵן הִים דְּוָאֵס כַּה שְׁלוּלִים נְקוּלְרִין הִים מוֹכֵי
לְוָחֵר בִּימֵיהֶם כֹּ' כְּרַחֲמֵתָא נְפִסִיקְתָּא דְּאִפְטֵרְתָּא דְּבִרֵי יְרִמְיָהוּ שִׁתָּא לְוָמֵר שְׁנַתָּה
נְכוּרְרִין בְּאֻזִיקֵי שְׁהִרֵי נֹסֵו נְכוּכְדִנְנֵר חֵל תַּעַשׂ לוֹ מִזְמוּה רַע (לְעִיל ל"ט) :
בְּאֻזִיקִים • בְּזִי"ש בְּלַע"ז (נכ"י רש"י יפ"ש בְּלַע"ז כְּמוֹ לְעִיל כ"ט כ"ו) :
(ב) ה' חֲלֹסִיךְ דְּבֵר וְגו' • לְמַס אַהֵס מַלְטֵעֵר עֲלֵיהֶם וְהֵלָא אַתָּה נְבִאֵת לְהֶם
וְלֹא שָׁמְעוּ כְּרַחֲמֵתָא נְפִסִיקְתָּא : (ד) פִּתַּחְתִּיךָ • לְשׁוֹן וַיִּפְתַּח הַגְּמֻלִים (רַחֲמֵת
כ"ד) וְכַתְּ"י הֵא כֹאן שְׁרִיחֵךְ וּמוֹנַחַס פִּתַּח כֹּלֵס לְשׁוֹן פִּתִּיחַה מוֹמֵשׁ : (ה) וְעוֹדֵת
לֹא יָשׁוּב • כֹּל זֹאת לֹא הִים חֲפֵץ לָשׁוּב אִמֵּר לוֹ הַקֶּבֶ"ה וְשׁוֹבָה אֵל גְּדֻלְהוֹ אִשְׁר
הוֹפֵקֵד עַל הַעֲנִיִים הַגְּשָׁרִים גַּם הֶם גְּרִיכִין לָךְ כַּשֶּׁאֵר הַגּוֹלִים : אַרְוָה וּמַשָּׁחֵם

מתגן

מבלל יופי

שִׁאֲסֵרוּ נַהֵס הַיָּדִים • (ג) דַּבֵּר הוּהִי כְּתִיב, וְקָרִי הַדָּבָר • (ה) לֹא יָשׁוּב • עֵינֵי
הַסֵּבֵר, וְהוּא עוֹמֵד כְּמַשְׁפָּטוֹ, פִּירוּשׁוֹ, וְעוֹד יְרֻמֵּיהִי לֹא אִמֵּר בְּדַעְתּוֹ שָׂטוֹב, וְהוּא רַב הַטְּבָחִים
הַבֵּין כִּי דַעְתּוֹ כֵּן, וְאִמֵּר לוֹ לְךָ וְשׁוֹבָה • אֲשֶׁר הִפְקִיד • עֵינֵי מַנְי וְגוֹבְרוֹת • וּמַשָּׁאֵה • שֵׁס
אֲתַסְרוֹת וְנִקְרָו הַל"ף • יְבִיחוּשׁ, אַרְוָה וּמַשָּׁחֵת שְׁנֵיהֶם עֵינֵי מַנְיָה, וְהַכְּפֵל רֹכֵה לְוָמֵר שֵׁס
מַנְי מַנְיָה : (ז) אֲשֶׁר בְּשֵׁרָה • עֵינֵי מוֹכֵר לֹא שְׂדֵה זְרִיעָה, וּבְפִירוּשׁ רֹכֵה לְוָמֵר בְּכַפְרִים •
(י) יִקְיָן • פִּירוּשׁ, פִּירוּת קִין, שְׁמִינְשִׁים אִופֵס כְּמוֹת אִינִים תּוֹלַתֶם • וְהַרְאֵתָן יִקְיָן כְּשִׂיא הוּא
וְהַגְּבִיחֵן הַרְבֵּה נְקִיץ הִי • אֲשֶׁר הַפְּשָׁחֵם • שְׁמַשָּׁחֵם אִופֵס לְשַׁכַּת כֶּסֶף : (יד) בַּעֲלִים
בְּשַׁעֲרֵי (טו) אֶל־הַעֵץ • כְּתִיב, אֶל־הַעֵצָה קָרִי, וְהַעֲכֵן מַסְדֵי

מא (א) וימי

קעטטען געשלאססען געבראכט האטטע. וועלכע נאך ככל געפיהרט וואורדען, און

[ב] דער אבערסטע דער לייבוואכע לים ירמיהו פאר זיך ברינגען, אונד שפראך
אלוא צו איהם: דער עוויגע, דיין גאטט, האט דים אונגליק איבער יענע שטאדט
שערהייטען. [ג] אונד אללעס אין ערפיללונג געהן לאססען, וויא ער עס פאר-
הער געזאגט האטטע; ווייל איהר געהמליך געגען גאטט געזינדיגט, אונד זיינער
שטיממע ניכט געהארט האבט, דרום טראף אללעס דיועס איין. [ד] יעצט מא-
כע איך דיך פאן דען קעטטען לאס, דיא דוא אן דיינען הענדען טרענסט. בעליבט
עס דיר, מיט מיר נאך ככל צו געהן, זאקאטמע מיט, אונד איך ווילל זארגע פיר
דיך טראגען; מיספעללט עס דיר אבער, נאך ככל צו רייזען, זאקאטט דוא עס
אונטערלאסען. ויהע! דאן גאנצע לאנד שטעהעט דיר אפגען; ציהע דין, ווא
עס דיר אס בעסטען געפעללט. [ה] (ירמיהו וואר נאך אונשליססיג) —
וואהל! זא געהע דין צו גדליהו, זאהן אחיקס, זאהן שפן, דען דער קעניג פאן
בבל צום שטאדטהאלטער איבער דיא שטערטע יהודה'ס געזעצט האט; בלייבע ביא
איהם, וואהנע אונטער דעם פאלקע; אדער ועהלע דיר איינען אויפענטהאלט.
ווא עס דיר וואהלנעפעללט. — דער אבערסטע דער לייבוואכע גאב איהם פער-
טירענע געשענקע, אונד ענטליס איהן. [ו] ירמיהו גינג אלוא צו גדליהו, זאהן
אחיקס, נאך טעפה, בליב ביא איהם, אונד וואהנטע אונטער דעם איברדיגען
אום

ב א ו ר

להכותו כפס, ורצה יחזק להפוט את ישועאל, אך גדליהו לא האמין לדבריו, וימנעו
מהכותו. הדבר אשר היה וכו', תמוה הוא, כי לא נמצא בכל הקאפיטל דבר ה' אל
ירמיהו? וכי דבר מפרשי הפסוק, שמיסב על פסוק' שבפרשה השלישית שלפניהם, אחר נמר
בפרשה הענין, ויהי מקן עשרת ימים ויהי דבר ה' וכו'; ורד"ק הסיף לבחור ואמר: "מי
שומר בפרשה שלפניה, ואל ירמיהו היה דבר ה' בחבר המטרה, יאמר עתה: הדבר וכו'.
דנינו לימר שלא היה דבר ה' אליו עוד עד אחר כל הענין שהולך ומסבר, בדבר כבוד ארדן שלחו
מן הדמיה, ובדבר גדליהו עד סוף כל הענין." ובדרש, איה דבר היה אל ירמיהו אחר
שלוש חותבנות ארדן? הוא מה שאמר (פסוק ה') וסיבה אל גדליהו, תיא דבר ה'. כי לא
ידע ירמיהו לנבואה, אם ילך אל הנביא, או אם יאמר, עד שהיה לו דבר ה' וכו' וכו'.
והוא אסור באויקים, הכסדים הנכנסים לעיר לא היו יודעים ציווי כבוד ארדן, ולקחו גם
אותו, כאשר זכרתי למעלה בשט הרד"ק. באויקים, הוא כלי מאסר שכוכלים בהם הידים,
כמו ולאסור מלכיהם באויקים, ופה האלף נוספת. (ד) פחהתוך, תרגום אונתן הח שריתך
ימא דין מן עוקיא; ובדומה לו ויפתח את הנמלים, תחת ייפתח את המחסים מעל הנמלים.
(ה) ועורנו לא ישוב, ועוד לא אמר לו ירמיהו, שדעתו לשוב (רד"ק). או אפשר שהוא
לאן מענה ותשובה, ושוב הוא עתיד במקום ענין. והנין כבוד ארדן כי רע בעיניו ללכת בבליה,
ואמר לו דרך ענה: ושובה אל גדליהו, כי הוא הופקד על יתר העם בירושלים, ואלו תיבא
מנן ומתנה, או אל אשר ישר בעיניך ללכת, לך. כן הוא פאטוי. וינתן תרגומו כלי מאמר
כבוד ארדן, ואם לית את כבי למיתב ותוכלת גדליהו. ומדרשו הקידוש ברוך הוא אמר לו ושובה
וכו', כאשר זכרתי למעלה. ארחה ומשאח, שניהן לאן יתנה, ות"י מתן וכבוד ארדן, כלומר
מתנות שנית. ויש אומרים שארחה היא מתנה קטנה לגנה או לפדש, כמו שארחה ארחה

זרבי
זאת
ואהם
עמה
ענין
כוא
ענין
חיקם
העם
ארהה
נפחה
TAT
כחית
להסן
מכנים
שנתנו
"ט)
"ו)
ות להס
רשיות
ועודו
הו אשר
ומשחת
וב - ענין
הטבח
את - עס
לומר שני
בכפרים
כשיא הו
בעלים

תרגום אשכנזי

אום לאנדע געכליכענען פֿאלקע. — [ז] אלס דאס העערפֿיהרער, וועלכע נאָך
אום פֿעלדע וואָרען, מיט איהרען לייטען ערפֿוהרען, דאָס דער קעניג פֿאָן ככל דען
גדליהו, זאָהן אחיקם, צום שטאַרטוואַלטער אים לאַנדע געזעצט, אונד איהרם
מעננער ווייכער אונד קינדער פֿאָן דעם ערמסטען טהייל דעם פֿאַלקס, וועלכער
ניכט נאָך ככל געפֿיהרט וואָרדע, אַנפֿערטרויעט האָט, [ח] קאַמען ויא נאָך מצפה
צו גדליהו; געהמליך ישכעא, זאָהן נתניהו, יוחנן אונד יוחנן, דאס זעהנע קרח'ס,
שריה, זאָהן חנחמח, דאס קינדער עיפי דעם נטפתי, אונד חניהו, זאָהן מעכתי,
זיא מיט איהרען לייטען. [ט] גדליהו, זאָהן אחיקם, זאָהן שפן, שוואוהר איהר
נען אונד איהרען לייטען איינען איד, אונד שפראַך: פֿירכטעט אייך ניכט, אייך
דען כשרים צו אונטערוערפֿען, בלייבט אים לאַנדע, דינעט דעם קעניג פֿאָן ככל,
זאָ ויהרד עם אייך וואָהל געהן. [י] איך אַכער ווערדע צו מצפה בלייכען, אום
דען כשרים, וועלכע הערקאַסטען, צו געכאַטע צו שטעהן; אונד איהר זאַממעלט
וויין, טראַקנעס אַכסט אונד אַרזל, בעוואָרדעט עם אין געפֿעסען אויף, אונד
וואָהנעט אין דען שטערטען, אין דערען בעוויץ איהר זייד. [יא] אַלס אויך אַללע
איכריגען, אין מואב, עמון, אדום אונד אין אַנדערן לענדערן צערשטרייעטע
יהודים ערפֿוהרען, דאָס דער קעניג פֿאָן ככל יהודה איין איכער בלייכען געלאַסטען,
אינד איכער זיא דען גדליהו, זאָהן אחיקם, זאָהן שפן, צום כעפֿעהלס אַכער גע
זעצט האָט, [יב] דאָ קעהרטען אַללע ריזע ירודים פֿאָן דען ערטערן, וואָהן זיא
צערשטרייעט וואָרדען, צוריק, אונד קאַמען צו גדליהו נאָך מצפה, אים לאַנדע
יהודה, אַללוואָ זיא זעהר פֿיל וויין אונד געטראַקנעטעס אַכסט אויפֿוואַממעלטען. —
[יג] נאָכדעם יוחנן, זאָהן קרח, מיט דען איכריגען אים פֿעלדע געוועזענען העער
פֿיהרערן צו גדליהו נאָך מצפה געקאַממען וואָרען, [יד] שפראַכען זיא צו איהרם:
ווייסט דאס עם אויך, דאָס בעלים, דער קעניג פֿאָן עמון, דען ישמעא, זאָהן נתניהו,
אויסגעשיקט האָט, דרך צו ערפֿאַרדען? דים וואַללטע איהנען אַכער גדליהו,
זאָהן אחיקם, ניכט גלויכען. [טו] היימליך זאַנטע נאָך יוחנן, זאָהן קרח, צו
גדליהו אין מצפה: ערלויבע, דאָס איך הינגעהע, ישמעאל, זאָהן נתניהו, אומצו
ברינגען; קיין מענש זאַלל עם ערפֿאַרדען! וואָרום זאַללטע ער דרך ערפֿאַרדען,
דאָס גאַנץ יהודה, וועלכעס זיך בייא דגעוואַממעלט האָט, ווידער צערשטרייעט
ווערדע, אונד ריזער לעצטע איכעררעסט פֿערלאַהרען געהע? [טז] אַכער גדליהו,
זאָהן אחיקם, אַנטוואַרטעט דעם יוחנן, זאָהן קרח: סחוע ריזעס ניכט; דען
עס איזט ניכט וואָהר, וואָס דאס פֿאָן ישמעאל שזריכסט.

כא [א] אים
ב א ו ר

תמיד ואין ראיה. (ז) אשר בשדה, הם המיילים שנתפסו הנה והנה במלחמה, כשנרש
מפני הכדים, ונפילו בשדות וכרמים סביב לירושלים, והקימו להם שרים להתנהג על פיהם
(מדר"ק). (י) ואני הנני יושב במצפה, אותו המקום בחר לשנת זס, לעבוד, לשרת
את הכדים, כשיבואו לתנועם מן הארץ, והוא יין וקץ ושמן, שפירות האלה משובחים
בארץ ישראל, ולא כמלאכותי; ואמר להמיילים שאספיהו, להתלשתי מלך ככל, ולאו ושבו
בעריכם

וַיֵּשֶׁב אֹהֶוּ בְּתוֹךְ הָעָם הַנְּשֹׂאֲרִים בְּאֶרֶץ : (ו) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־שָׂרֵי
 הַחֵילִים אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה הַמָּה וְאֲנָשִׁיהֶם כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־
 גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בְּאֶרֶץ וְכִי־הִפְקִיד אֹהֶוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וּמָה
 וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר לֹא־הָגְלוּ בְּבִלְהָ : (ח) וַיָּבֹאוּ אֶר־גְּדַלְיָה
 הַמְּצַפְתָּה וַיִּשְׁמַעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ וַיּוֹחֲזֵנוּ וַיּוֹנְהֵנוּ בְּנֵי־קָרַח וְיִשְׂרָיָה כֶּן־
 הַנְּחֻמָּת וּבְנֵי וְעוֹפִי עִיפִי קָרִי הַנְּטַפְתִּי וַיּוֹנְהֵנוּ בֶן־הַמַּעֲכָתִי הַמָּה
 וְאֲנָשִׁיהֶם : (ט) וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְלֹאֲנָשִׁיהֶם
 לֵאמֹר אֶל־חֵירָאוּ מֵעֲבוֹד הַכַּשְׂדִּים שָׁבוּ בְּאֶרֶץ וְעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ
 בָּבֶל וַיִּיטֹב לָכֶם : (י) וְאֲנִי הִנְנִי יוֹשֵׁב בַּמְּצַפָּה לַעֲמֹד לִפְנֵי הַכַּשְׂדִּים
 אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלֵינוּ וְאַתֶּם אֲסַפּוּיָן וְקִיץ וְשִׁמּוֹן וְשִׁמוֹ בְּכָל־יְכֶם וְשָׁבוּ
 בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר־הִנְשַׁחְתֶּם : (יא) וְגַם כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּמוֹאָב וְ
 וּבְנִי־עַמּוֹן וּבְכַדּוּם וְאֲשֶׁר בְּכָל־הָאֲרָצוֹת שָׁמְעוּ כִּי־נָחַן מֶלֶךְ־
 בָּבֶל שְׂאֲרִית לַיהוּדָה וְכִי־הִפְקִיד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־
 שָׁפָן : (יב) וַיֵּשְׁבוּ כָל־הַיְהוּדִים מִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נָדְחוּ־שָׁם
 וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ־יְהוּדָה אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמְּצַפְתָּה וַיֹּאסְפוּיָן וְקִיץ הַרְבֵּה
 מְאֹד : (יג) וַיּוֹחֲזֵנוּ בֶן־קָרַח וְכָל־שָׂרֵי הַחֵילִים אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה בָאוּ
 אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמְּצַפְתָּה : (יד) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִרְעָה דַע כִּי בְעָלִים
 מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן שָׁלַח אֶת־יִשְׁמַעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה לְהַכְתֹּף נַפֶּשׁ וְלֹא־
 הָאָמִין לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם : (טו) וַיּוֹחֲזֵנוּ בֶן־קָרַח אָמַר אֶל־
 גְּדַלְיָהוּ בְּסֹתֵר בַּמְּצַפָּה לֵאמֹר אֵלֶכָה נָא וְאָכָה אֶת־יִשְׁמַעֵאל בֶּן־
 נְחַנְיָה וְאִישׁ לֹא יָדַע לְמַה יִּכְבֹּה נַפֶּשׁ וְנַפְצוּ כָל־יְהוּדָה הַנִּקְבָּצִים
 אֵלָיָה וְאָבְדָה שְׂאֲרִית יְהוּדָה : (טז) וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם
 אֶל־יּוֹחָזָן בֶּן־קָרַח אֶל־תַּעֲשֵׂה תַעֲשֵׂה ק' אֶת־דְּבַר הַיְהוָה כִּי־שָׁמַר

אֶתָּה דָבָר אֶל־יִשְׁמַעֵאל : מֵא (א) וַיְהִי

ב א ו ר

בעריכם, תוכלו לשנות נטח נערים אשר תפשתם, אשר אחותם לשנת נהן וקין, הם
 הפירות שמינשם אותם נקין, כמו תלמיס חולתם, ונקראים דנליס.
 מֵא (א) וַיְהִי

כע נאף
 ככל דע
 אידם
 ועלפער
 ד מצפה
 קר'ס
 מעכתי
 הר איה
 איך
 בבל
 אום
 פסעלט
 אונד
 יך אלע
 טרייעטע
 אססעו
 בער גע
 אהיו ויא
 לאנדע
 טעו
 נו העער
 אידם
 נחניה
 גדליהו
 קרח
 אומצו
 אררעו
 שטרייעט
 גדליהו
 טו
 דע
 ים
 כשנתי
 געל פיהס
 דר לשרת
 חובותים
 ואלו ושבו